

ԱԽԵՏԱԲԵՐ

ՇԱԲԱԹ ԱՌԵՐԹ

ԿՐՕՆԱԿԱՆ, ՈՒՍՈՒՄՆԱԿԱՆ, ԸՆՏԱՆԵԿԱՆ ԵՒ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

Կը հրատարակուի ամէն երեքշաբթի: Տարեկան գինն է 1 1/2, վեց ամսուանը 3/4 մեծիտից, կանխիկ, և հատը 30 փարս: Խմբագրութեան և բաժանորդագրութեան վերաբերեալ նամակներ ուղղուելու են առ Մր. Կրիկ, Կ. պոլիս, Ամերիկայի իսթոն:

ՀԱՏՈՐ 37.

ԿՈՍՏԱՆԴՆՈՒՊՈԼԻՍ. ՓԵՏՐՎԱՐ 5. 1884

Թիի 6

ԲՈՎԱՆԴԱՆԻԹԻՆ

Օգուտ կիրակոյ հանգստեան: — Նախաւոր պայմանը հոգեւոր արժանութեան: — Քրիստոսի հին նուագարանը: — Նորատիպ մատենադարան, Հայերէն: — Խեղադրութիւն ի Գաղիս: — Թէ ինչու մեր երիտասարդը Ամերիկա կ'երթան: — Այլեւայլ: — Խոկմունք ի վերայ բնութեան: — Ինչպէս թիւատուութիւն, նոյնպէս և մկրտութիւնն հոգեւոր փրկութեան էական չէ: — Քաղաքական լուրեր: — Ստակի գիները:

ՕԳՈՒՏ ԿՐԻԱԿՈՅ ՀԱՆԳՍՏԵԱՆ

ԿՐԻԱԿՈՅ պահել ոչ ըստ հոգեւոր միայն, այլ և ըստ մարմնոյ օգտակար է: Անուանի Անգղիայի պատմիչը, Լորտ Մաքուէյ, կիրակոյ հանգստեան նկատման օգտին վրայ միայն խօսելով կ'ըսէ, «Չեմ ըսեր թէ մարդ չաբաթ մը եօթն օր աշխատելով չը գործեր աւելի քան վեց օր միայն աշխատելով: Շատ կը տարակուսիմ սակայն թէ, բոլոր տարին այնպէս աշխատելով, ի վախճանի տարւոյն գործած ըլլայ աւելի քան եթէ վեց օր միայն աշխատէր տարին ողջոյն. իսկ ամենեւին չեմ տարակուսիր թէ, քրտան տարուան վերջը, միշտ եօթն օր աշխատած ըլլալով պակաս գործած ըլլայ, քան եթէ միշտ վեց օր միայն աշխատէր:

Ապաքէն մեծ տարբերութիւն կայ հոգեւոր և կլիմայի կողմանէ իտալիոյ կամալանիս դաւառին և սառնասառնոյն Սքիզպէրիկ մէջ, բայց այս տարբերութիւնն ոչինչ է այն տարբերութեան նայելով որ կայ երկու երկիրներու մէջտեղ որոյ միոյն բնակիչներն են պնդակազմ մարմնով և ուշիմ մտք, մինչ միւսոյն բնակիչներն են թէ մարմնով և թէ մտք իբրեւ զաւառակ, Ուստի մենք ոչ թէ աղքատագոյն, այլ մանաւանդ հարստագոյն ենք, վասն զի ի վաղուց հետէ սովոր ենք շաբաթը մի օր հրաժարիլ աշխատութենէ: Այն մի օրը կորսուած չէ: Արդարեւ աշխատութիւնը կը դադրի, արօրը կը կենայ ախօսին մէջ, չտեսնուիր ոչ առեւտրոյ շարժում, և ոչ ծով գործարաններու ծխահաններէն. բայց ընդհանուր դադարման ժամանակ կը կատարուի գործ մը որ այնչափ կարեւոր է ժողովրդեան հարստութեան, որչափ այն որ կը կատարուի լուր (գործի) օրեր: Մարդ, մեքենայից մեքենան, որոյ քով ոչինչ են երեւելի հնարագէտներու ճարտարարուեստ մեքենայք, կը նորոգուի և կը լարուի այն հանգստեան կիրակին, այնպէս որ երկուշաբթի առաւօտուն շաբաթացեալ մարդը կը դառնայ միւսանգամ իւր գործին մտք և ոգւով և մարմնով միանգամայն կազդուրեալ:

ՆԱԽԱՌՈՐ ՊԱՅՄԱՆՔ ՀՈԳԵՒՈՐ ԱՐԹՆՈՒԹԵԱՆ

Հոգին սուրբ կը պարզեւէ հոգեւոր արթնութիւնն ոչ թէ ըստ հաճոյս միայն, այսինքն եթէ կամի, կամերը կամի, այլ ընդհանրապէս օրինօք որ այնպէս անվրէպ եւ ի հարկէ կը վարեն հոգեւոր աշխարհը, ինչպէս բնական օրէնք՝ մարմնաւոր աշխարհը: Արդ, եթէ արթնութիւն կը խնդրենք Աստուծմէ, պարտինք երթալ առ նա արթնութեան հարկաւոր պայմաններն ի ձեռին: Աստուած ըրած է զարմանալի հոգեւոր իրաց խոստումներ, որ պիտի տրուին մեզ եւ անգարծ մեղաւորաց որ կը գտնուին մեր մէջ, բայց կ'ըսէ, «Իսրայելի տունէն ալ պիտի փնտռուիմ, որ անոնց ընեմ զայս. անոնց մարդիկը պիտի բազմացունեմ հօտի պէս» (Եզեկ. 12. 37): Ապա ինչպիսիւ ենք Աստուծմէ այնպէս, որպէս թէ Աստուած «կը փնտռուի մենէ, որ ընէ մեզ զայն»:

Այս կը նշանակէ աղօթք: Այո, բայց ոչ այնպիսի աղօթք, որ իբր թէ աղօթքի կաղապարին մէջ ձուլուած անշունչ պատկեր է աղօթքի: Այոպէս աղօթքիդներէն ոմանց կ'ըսէ մարդարէն ի դիմաց Աստուծոյ, «Տէր Եհովան այսպէս կ'ըսէ, Միթէ դուք ինծի հարցնելու եկաք. ես կենդանի եմ որ ձեր պատասխան պիտի չտամ»: «Երբ կը տարածէք ձեր ձեռքները, աշուքներս պիտի ծածկեմ ձեռնէ, նաեւ երբ կը բազմացունէք ձեր աղօթքները, պիտի չլսեմ»: Ժամանակաւ Քրիստոսեայ կին մը, որ տիւ եւ գիշեր կ'աղօթէր մեծ եռանդեամբ իւր ամուսնոյն դարձին համար, կը խնդրէր նաեւ ստեպ ուրիշ բարեպաշտ եղբայրներու աղօթքը, բայց միեւնոյն ժամանակ խոսիւ դատ կը վարէր իւր դրացւոյն հետ եւ չէր ուզեր ամենեւին հաշտուիլ, եւ ոչ ներել անոր որմէ անիրաւութիւն կրած կը համարէր: Ինչպէս կրնար յուսալ այս կինը թէ Տէրը պիտի նայէր անոր տարածեալ բազուկներուն, կամ լսել անոր աղօթքը:

Այսպէս իմա մեր առանձին եւ հասարակաց աղօթքներէն շատերուն համար: Մեր ձեռքները եւ կեանքը աւելի կամ նուազ լի են մեղք, աշխարհասիրութեամբ և անձնասիրութեամբ: Ի զուր կ'երեւանք Աստուծոյ առջեւ խնդրել անոր շնորհքն այս կերպով: Այսպիսի աղօթքից համար կ'ըսէ Աստուած, «Անոնք իմ վրաս ծանր բեռեղան, վերցունելէ

յոգնեցայ» (Ես. Ա. 14): Լսէ ինչ կ'ըսէ դարձեալ նոյն մարդարէն բերնով, «Լուացուեցէք, մաքրուեցէք, մէկդի ըրէք ձեր չոր գործերն իմ աչաց առջեւ, դադրեցէք չարութիւն գործելէ, սորվեցէք բարութիւն ընել, փնտռեցէք իրաւունքը, ուղղութիւն ըրէք զրկելոյն, տեսէք որքին դատաստանը, եւ պաշտպանեցէք այրոյն դատը»: Յետ այսորիկ կու գայ հոգեւոր օրհնութեան մեծ խոստումը: «Եթէ յօժարիք եւ հնազանդիք, պիտի ուտէք երկրի բարիքը»: Ճշմարիտ է թէ այս խօսքերն ըսուեցան Հրէից ի հրնումն, բայց ընդհանուր են, վասն զի կը վերաբերին հոգեւոր աշխարհը կառավարող անփոփոխ օրինաց: Աստուծոյ ոչ բնութիւնը փոխուած է, և ոչ շնորհք պարզեւելու եղանակը: Աստուած կ'ատէ մեզքը հիմա եւս այնպէս՝ ինչպէս յառաջ: Անտանելի է անոր տեսնել մեզք իւր հոգեւոր եկեղեցւոյն մէջ, ինչպէս անտանելի էր տեսնել իւր երկրաւոր ժողովրդեան իսրայելի մէջ, եթէ կ'ուզենք որ Աստուած ըլլայ մեր մէջ զօրութեամբ եւ կենդանի փառօք, պարտինք երթալ առ նա մաքրելով մեր ձեռքներն այնպիսի բաներէ որ կը ծածկեն եւ կը դատեն զմեզ անկէ: Միով բանիւ, հոգեւոր արթնութեան պայմաններէն մին է բոլորովին դառնալ առ Աստուած թողլով ամէն մեղք. չէ բաւական խոստովանիլ միայն թէ ենք «Թշուառ մեղաւորներ» եւ խնդրել ներումն եւ օրհնութիւն մեր վրայ, այլ պիտոյ է կատարեալ դարձ առ Աստուած:

Այսպիսի դարձ առ Աստուած փոքր բան չէ: Մենէ շատերն այնպէս ըզբաղեալ են աշխարհի շահերով, այնպէս ըրած թողած ենք հոգեւոր բաներն իբրեւ երկրորդական, այնպէս մոռցած ենք մեր հոգեւոր բարձրագոյն շահերը, այնչափ մեղաց թոյլ տուած ենք սպառել մեր մէջ եւ փական մնալ, որ դառնալ ասոնց ամենէն եւ ճշմարտեալ ապաշխար կը թրուի մեզ մեծ գործ, բայց եւ այնպէս ընելու ենք զայս, եթէ կ'ուզենք որ Աստուած լսէ մեր աղօթքը: Արթնութիւն կրնայ գալ իբրեւ պատասխան աղօթից, բայց ոչ իբրեւ պատասխան մեր աղօթից, եթէ չենք ապաշխարեր նախ մեր մեղաց վրայ: Այսպիսի դարձ կամ ապաշխարութիւն իբրեւ հարկաւոր պայման հոգեւոր արթնութեան կը պահանջէ շատ բան, բայց մանաւանդ սրտի եւ մտաց սա հանգամանքը:

Նախ, պարտինք խոնարհութեամբ եւ միամտութեամբ ճանչնալ եւ խոստովանիլ այն մեղքերն որ կատարած են զմեզ: Մասամբ իւր կ'ընդունինք թէ կաշկանդեալ ենք այս ինչ կամ այն ինչ մեղքերէ, սակայն չունինք քաջութիւն ճշմարտութեան լսել: Բայց երբ կ'ուզենք որ Աստուած լսէ մեզ, անտես ընելու չենք բնաւ մեղք, ինչպէս Աստուած չընէր անտես. նա մանաւանդ խնդրելու ենք Աստուծմէ որոնել զմեզ, եւ իւր խօսքին օգնութեամբ եւ հոգեւոր սրբոյ լուսով յայտնել մեր խղճին ինչ մեղք որ վատ խած կամ խուսած է մեր քննութեանէն:

Երկրորդ, այսպէս ամէն մեղք որոնելէ եւ ճանչնալէ ետքը, պարտինք անաչառ դատաստան ընել անոնց վրայ: Թոյլ տալու չենք մեզ բարեբել գանձը եւ անպարտ հանել զմեզ: Հնար չէ անբասիր ընել կամ պնդել այն բանը որ ատելի եւ դարձելի է Աստուծոյ: Մեղքը կը ներուի, երբ գործողը կը դատապարտէ զնա, ինչպէս կը դատապարտէ Աստուած, եւ անտես կրնայ հաւատալ մեղաւորը թէ Աստուած ներեց այն մեղքը եւ ընկեց յետս: Անաչառ ըլլալու ենք յոյժ յայտմ մասին, միամտութեամբ խոստովանելով եւ դատելով առաջի Աստուծոյ: Այսպէս կ'ընէ Աստուած, այսպէս պարտինք ընել եւ մենք: Եթէ կը դատենք զանձինս, չենք դատապարտուիր:

Երրորդ, խոստովանելէ եւ դատելէ ետքը, պարտինք քաջութեամբ եւ հաւատարեալ դառնալ եւ խղիւղ մեղաց հետ ամէն կապ: Շատ անգամ դիւրագոյն է դատապարտել մեղքը քան քակել ամէն յարաբերութիւն անոր հետ: Նա մանաւանդ մարդիկ չեն ուզիր յայտնել եւ դատապարտել մեղքը որ կ'անջատէ զանոնք Աստուծմէ, վասն զի կամք չունին քակել բարեկամութիւնը մեղաց հետ: Շատ անգամ դժուարին կ'ըլլայ նաեւ դառնալ մեղքէ, վասն զի մեղքն ընդհանրապէս կը բերէ կապանք որ կը պարականգնէ զմեզ, եւ չեն թողուր զմեզ ազատ բայց միայն երբ կ'որոշենք դիւցազնաբար հաշտուիլ Աստուծոյ հետ յանձն առելով ամէն պատահար: Մեղաց արտաքսումն ըլլալու է նաեւ անդառնալի: Երբեմն արքանեալ մը կամ պաշտօնեայ մը կը հանուի, մինչեւ անոր արտաքսումը խնդրող մարդոց յուզումը կամ զայրացումն անյնի, եւ միջին հանգարտելէն ետքը սիրեցեալը դարձեալ կ'ընդունուի ի շնորհս: Այսպէս կ'ընէ երբեմն հաւատացեալը՝ հանդարտեցունելու համար առ ժամանակ մի խղճին աղմուկն այս ինչ կամ այն ինչ մեղաց դէմ, յետոյ կը կոչուի եւ սիրելին, երբ փոթորիկն անցած է եւ օդը պարզած:

Չորրորդ, հաւատացեալը, յետ ի

դրուին հանելոյ մեղաց համար այս խո-
նար հապառաք, կ'ըլլայ յարմար ըն-
դունելու թողութիւնն Աստուծոյ,
կ'ունենայ իրաւունք պարգեւաց ու-
րաց կը սպասէր, մտնելով Աստուծոյ
շնորհաց եւ ծառայութեանը մէջ: Երբ
կը խորհէր թէ ի՞նչպէս թոյլ ապրե-
ցանք, ի՞նչպէս հարեւանցի էր մեր
յարաբերութիւնն Աստուծոյ հետ, որ-
չափ ցուրտ մեր փափաքները, քանի
աղքատ եւ չնչին մեր ծառայութիւնը,
զարմանալի չէ որ մեր հոգեւոր յա-
ռաջագիտութիւնը կ'ըլլայ յամբ: Կրնայ
ըսուիլ թէ, առ Աստուծոյ դառնալ
այնպէս ինչպէս նկարագրուեցաւ հոս,
է ինքնին հղորակողն տեսակն հոգե-
ւոր արթնութեան: Կ'ընդունինք թէ
այսպէս է: Արթնութեան պայմանը եւ
բուն արթնութիւնն ընդհանրապէս
ժամանակակից են: Բայց եւ այնպէս
պայմանը կատարուելու են իբրեւ
կարգաւ նախկին, կամ իբրեւ նա-
խապատրաստութիւն:

ՔՐԻՍՏՈՒԻ ՀԻՆ ՆՈՒԱԳԱՐԱՆԸ

ԵՒ ԿԱՄ

Ո՛ ՀԱՅՐԵՆԻՔ, ՔԱՂՏՐ ՀԱՅՐԵՆԻՔ

ԳԼՈՒԽ ՀԻՆԳԵՐՈՐԴ

ԵՐԿԱՅՈՒ ՔԱՂԱՔՆ ՈՒՐ ՈՅ ՄԵՂԵ ԿԸ ՄՏՆԵ ԵՒ
ՈՅ ՄԵՂԱՌՈՐ

Այն օր օգը ծանր եւ նեղացուցիչ էր,
մանաւանդ գիշերը: Քրիստի կանուխ մը-
տաւ անկողին, բայց խորհուրդները չէին
թողուր նմա փակել աչուները: Երկար
ատեն արթուն մնալէ ետքը, քնացաւ եւ
տեսաւ ահաւոր երազներ, մինչ մորիկ,
որոտում եւ փայլատակունք զարթուցին
զնա յանկարծ: Բոլոր տունը կը շարժէր,
եւ փայլատականց լոյսն ստէպ ստէպ կը
փայլէր սենեկին մէջ: Թրէֆի եւս ելաւ
նստաւ անկողնոյն մէջ տեղոյն, եւ կը
դողար:

Քիչ մը ժամանակ դադրեցաւ փո-
թորիկը, բայց յետոյ թանձր խաւար
պատեց դարձեալ ամէն կողմ: Կը փայլա-
տակէր եւ կը գոռար ստէպ ստէպ աւելի
ահեղ կերպով քան առաջ, այնպէս որ
բոլոր տունը կը թուէր վար գալ, եւ սե-
նեկին մէջ տուրջներն պէս լոյս էր: Թը-
րէֆի սարսափած էր, եւ Քրիստի որ բո-
լոր կենացը մէջ լսած չէր այնպիսի ա-
հեղ որոտում: Գարհուրեալ գնաց կծկե-
ցաւ Թրէֆի անկողնոյն մօտ: Գարձեալ
փայլատակեց, եւ Քրիստի տեսնելով որ
Թրէֆի սաստիկ կը դողար իբր տեսնու-
թեամբ, ըսաւ, «Թրէֆի, հայրիկ, ի՞նչ
եղար, կը վախնամ»: «Այո՛, կը սաստիկ», ըսաւ Թրէֆի,
«մինչեւ հիմա փոթորիկ չէի վախնար,
բայց այս գիշեր բոլոր երաններուս մէջ
մտաւ երկիւղը»:

Քրիստի չկրնարով պատասխան տալ
մնաց լուռ: Բայց Թրէֆի յառաջ տանե-
լով խօսքը, «Քրիստի, որդեակ», ըսաւ,
«կը թուի ինձ թէ փայլակն Աստուծոյ
աչքն է, եւ որոտումն՝ անոր ծայրը. եւ
որովհետեւ սիրած չեմ զԱստուծոյ, շատ
կը վախնամ թէ...»:

Մինչդեռ խօսքը բերանն էր, դարձեալ
փայլատակեց եւ որոտաց այնպէս սաս-
տիկ, որ Թրէֆի սարսեցաւ անկողնոյն
մէջ, եւ ապա յառաջ տանելով խօսքը,
«Ես», ըսաւ, «այս գիշեր մեռնել չեմ ու-
զեր, քանզի եթէ մեռնիմ, թշուառ պի-
տի ըլլամ յաւիտեան: Բայց կայծակը տա-
կաւ կը մօտենայ մեզ, Մեղքն ի՞նչ է գի-
տե՞ս», Քրիստի:

«Այո՛», ըսաւ Քրիստի, «չար գործ եւ,

չար եւ պիտի խորհուրդներ ունենալ,
կծու եւ աղտեղի խօսք ըսել, եւ որ ի
կարգին: Աստուծոյ եւ մեղք, այնպէս չէ՞»:
«Այո՛, այնպէս է», ըսաւ Թրէֆի:
«Ի՞նչքէ չար խորհուրդներ ունենալ, եւ
եւս որովս մէջ կրած եմ միշտ չար խոր-
հուրդներ. մեղք է աղտեղի խօսք ըսել,
եւ եւս շատ անգամ ըսած եմ այսպիսի խօս-
քեր, ապա մեղաւոր եմ: Մինչեւ այս գիշեր
բոլորովին անփայլ էի մեղաց վրայ, առ
այժմ կը համարէի զայն»:

«Ի՞նչպէս եղաւ որ այս գիշեր սկստր
այսպէս խորհել եւ գգալ», հարցուց Քրի-
ստի:
«Ահաւոր երազ մը տեսայ, Քրիստի»,
պատասխանեց Թրէֆի:

«Կը խնդրեմ», ըսաւ Քրիստի, «պատ-
մէ երազը, տեսնենք ի՞նչ է.». եւ ծերը
սկսաւ պատմել այսպէս.

«Մինչ կը խորհէի այն խօսքին վրայ
զոր ըսիր թէ, «Եթէ չես սիրեր գնիստը»,
չես կրնար երթալ արքայութիւն», քնա-
ցայ, եւ տեսայ երազ, որպէս թէ կը
կենայի սակեղէն եւ մարգարեայ գեղե-
ցիկ դրան մը առջեւ, որոյ ճակատը քան-
դակաւ ելին սակեղծ գիւրեր որ կը
փայլէին իբրեւ լոյս: Հեզեղով կարգացի
գրուածք որ էր այս. «Ո՛ հայրենիք, քաղ-
ցըր հայրենիք»: Իսկոյն գոչեցի, «Ո՛ հա
գտայ երկնային բնակարանը որուն կը
փափաքէի. երանք թէ Քրիստի եւս հոս
ըլլար»: Այն միջոցին դուռը բացուեցաւ
եւ ոմն դուռն նայելով կը հարցունէր,
«Ո՛վ ծերունի, ի՞նչ կ'ուզես: Կ'ուզեմ
ներս գալ», ըսի, «կան զի յոգնած եմ,
եւ կը բազմամ հանգչել հոս»: Երբ զայս
լսեց նա, գոցեց դուռը, եւ ըսաւ ներ-
սէն մեղմ ձայնով, «Հոս ո՛չ մեղք կը
մտնէ եւ ո՛չ մեղաւոր: Իսկոյն հասկցայ
թէ ինձի համար էր այն խօսքը, ուստի
իբրեւ մեղաւոր եւ անարժան մտնելու
հոս, արտաւթեալմ դարձայ ետ: Ծա-
բան կը տեսնէի որ ամէն զի մութ պա-
տած էր, եւ յանկարծ սկսաւ գոռալ եւ
փայլատակել, եւ ես արթնացայ: Քրիս-
տի, ես այս ահաւոր երազը չեմ կրնար
մոռնալ, եւ պիտի չմոռնամ»:

Այն ինչ կատարած էր Թրէֆի իւր
պատմութիւնը, դարձեալ սկսաւ որոտալ
եւ փայլատակել, եւ տառապեալ ծերու-
նին դարձեալ սկսաւ դողալ երկիւղէն:

Քրիստի, որ նոյնպէս շատ կը վախ-
նար, չէր գիտեր ինչպէս մխիթարէր ըզ-
րէֆի, ուստի լուռ կեցաւ վայր մի, եւ
ամէն անգամ որ կը փայլատակէր եւ կ'ո-
րոտար, աւելի մօտ կ'երթար Թրէֆի
անկողնոյն:

Քիչ մը ետքը անցաւ փոթորիկը, որո-
տումը եւ փայլատակունք դադրեցան, եւ
սկսաւ տեղալ անձրեւ այնպէս սաստիկ
որ կը միտնէրուն շառաչելը կը թնդա-
ցունէր առատապէս: Երբ անձրեւը դադ-
րեցաւ եւ եղաւ խաղաղութիւն, Քրիստի
մտաւ անկողին եւ քնացաւ:

Առաւօտուն ամէն բան փոխուած էր,
արեգակը կը շողար եւ թռչունք կ'եր-
գէին: Քրիստի ելաւ անկողնէն, եւ երբ
բացաւ պատուհանը եւ կը նայէր դուռ,
զիշերուն փոթորիկը, փայլակ, որո-
տում, անձրեւ, իբրեւ երազ կը թուէին
անոր:

Սկսաւ խորհել թէ ի՞նչպէս պիտի սպա-
սէր մինչեւ երեկոյ որ երթար եկեղեցի,
վառն զի պաշտօնը պիտի սկսէր երեկոյ-
նան հօթներով ժամուն ըստ եւրոպաց-
ւոց:

Թրէֆի կ'երեւէր այն օր շատ անհան-
գիստ եւ շատ տրտմած. եւ որովհետեւ
կիրակի էր, Քրիստի չեղաւ դուռն նուա-
գարաւոր, այլ մնաց տունը եւ կը սպա-
սաւորէր Թրէֆի: Վերջապէս կը մօտենար
եկեղեցի երթալու ժամանակը: Երբ վե-
ցերով ժամ եղաւ, Քրիստի լուաց երե-
ւը եւ պատրաստուեցաւ երթալ:

«Քրիստի», ըսաւ Թրէֆի, «գգաւ ը-
թեամբ միտ գիր քարոզչին ամէն խօս-
քին, որպէս զի ետքը պատմու ինձ»:

«Ես առաջ, տէր», ըսաւ Քրիստի,
«առաջ միտ կը դնեմ». եւ գնաց: Երբ
հոն հասաւ, եկեղեցին դեռ նոր բացուած
էր, եւ լուսարարը կը վաւեր ճրագները:

Քրիստի կատկած եղով թէ գուցէ սխալ
հասկցած էր, հարցուց լուսարարին,
«Այս երեկոյ հոս քարոզ պիտի չըլլայ»: «
«Քարոզ լսելու եկար», ըսաւ լուսարա-
րը: «Այո՛», ըսաւ Քրիստի: «Ուրեմն»,
ըսաւ մարդը, «եկու ներս, դեռ ժամա-
նակ կայ քարոզին»: Քրիստի գնաց ներս
եւ նստաւ բեմին զիմացը առաջին նստա-
րանին վրայ: Քանի մը լսալէ ետքը սկը-
սաւ գալ ժողովուրդը, որոց մէջ կային
անձինք ամէն հասակէ եւ ամէն կարգէ,
ծերք, երիտասարդք, արք եւ կանայք,
նաեւ տղայք եւ աղջկանք, որ ծանր
ծանր կը մտնէին եկեղեցին եւ կը նստէին
նստարաններուն վրայ պարկեշտով եւսմա-
ծիչք: Եթեմերով ժամուն փոքր դուռ մը
բացուեցաւ, եւ քարոզիչը գալով ելաւ
բեմը եւ նստաւ: Քրիստի կը նայէր քարոզ-
չին յառեալ աչքը: Քարոզիչը նոյն համա-
ռօտ աղօթիւք խնդրեց Աստուծոյ օրհ-
նութիւնը, եւ ապա կարգաց եւ առա-
ջարկեց երգել սա հոգեւոր երգը.

Քաղաք մը կայ պայծառ,
Դուռներն են դոյ մեղաց.
Մարդ պիտի եւ չար,
Մարդ պիտի եւ չար,
Ոչ երբէք հոն դընաց:
Փրկիչ, կու գամ առ քեզ,
Ո՛վ դու, Գառն Աստուծոյ,
Մաքրեա, փրկեա,
Մաքրեա, փրկեա,
Հուսոն զիս արեւմուր քո:
Տէր, այժմէն զիս ըրէ
Քեզ սիրելի որդեակ.
Տէր, զիս պահէ,
Տէր, զիս պահէ,
Չըլլամ քեզ խեղ զաւակ:
Ի հանդերձ ձիւնադարդ
Մտնեմ փրկելոյ քով.
Ամբիժ, անպարտ,
Ամբիժ, անպարտ,
Մընամ հոն սպաւնով:
Պէտք չարանակոյժ

ՆՈՐԱՏԻՊ ՄՍՏԵՆԻՔ, ՀԱՅՐԵՆԻՔ

Պատմ. Արքաւոր, փոքր, պատկ. 8 1/2
» Իսահակայ, » » »
» Յակոբայ, » » »
» Հուսթայ, » » »
» Եսթերայ, » » »
» Յովնան, » » »
» Յովնայի եւ Կարապետայ » » »
Սողոմոնի առակները, թիւ 1 » »
» » » 2 » »
Առակներ, փոքր պատկերազարդ » »
Ս. Գրոց մէջ յիշուած անասունք » »
Բարի Հովիւ, » » »

Այս պատկերազարդ գիրքերը կը ծա-
խուին Կոստանդնուպոլիս, Ամբիքյան
խանի գրատունը, հատը 1 դահլիսան,
կամ 10 օրինակ 7 1/2 դահլիսան. նաեւ
նկարէն տոմարներ Սուրբ Գրքէն վի-
թիւններով, հատը 10 փարա, կամ 5
հատը 40 փարա: Ասոնց ամէնը, բայց
առակներէն, կը գտնուին նաեւ Հայ դը-
րով Թուրքերէն:

ԽԵՆԱԳԱՐՈՒԹԻՒՆ Ի ԳԱՂԱՍ

Գաղիոյ բնակչաց արդի կենաց մէջ նը-
շանաւորագոյն երեւոյթներէն մին է խելա-
գարութեան աւելնալը: Խելագարաց թիւը,
մանաւանդ անոնց որոց խելագարութեան
պատճառը սգեկը ըմպելոց գործածու-
թիւնն է, կ'աւելնայ տարուէ տարի 1882

ին 15,554 խելագարք ընդունուեցան յի-
մարանոցները: Ասոնց 10,184ը նոր էին,
նոյն տարին բոլոր խելագարաց թիւն էր
Գաղիոյ մէջ 58,760, որոց իբր 27,000ն՝ այր,
եւ իբր 51,000ն էին կին: Ասիկէ կը տեսնուի
թիւ կանայք միտագոյն են այս ախտին:
Գարձեալ, կանայք աւելի դժուարաւ
կը դանեն դարման, եւ այս անկէ յայտնի
է որ, արանց դարմանումը կը տեսէ միջին
հաշուով 276 օր, իսկ կանանցը՝ 295 օր:
Յաջորդ հաշիւը կը ցուցնէ խելագարու-
թեանց տեսակները եւ հոկուլութեան մի-
ջին ժամանակը զոր իւրաքանչիւր տեսակ
կը պահանջէ յիմարանոցաց մէջ: Պարզ
խելագարք 55,629, եւ անոնց դարման-
ման միջին ժամանակը՝ 287 օր: Ուշա-
թափը կամ մոտակորոյք՝ 8,665, եւ միջին
ժամանակը դարմանոյ՝ 250 օր: Գաղաշուք,
կամ բանդագուշալ (ափեղցիկեղ խօսող)
4,495, եւ միջին ժամանակը դարմանոյ
նոցա՝ 289 օր: Կանայք կամ աղաջուրք
(անոնք որ խելք չունին)՝ 5,577, եւ մի-
ջին ժամանակը դարմանոյ՝ 298 օր: Վեր-
ջին երկու տեսակները գրեթէ ան-
դարմանելի են: Գաղիոյ մէջ կան 61
հասարակաց յիմարանոց, եւ 42՝ առ-
նանձնական. եւ ասոնց ամենէն ինն է
արանց համար միայն, եւ 14ը՝ կանանց
համար միայն: Գնացեալները՝ երկու տե-
ւին համար միմեկմասնայն: Իբր 54 դա-
ւաք (սեփաքաթաթ) չունին մասնաւոր դար-
մանոց խելագարաց համար:

ԱՅԼԵԻ ԱՅԼՔ

1882ին Գաղիոյ մէջ նորածին մանկանց
եւ նոյն տարին մեռնող անձանց վիճա-
կագրական ցանկին նայելով Գաղիա առ-
աք տարաք կը հասնի այնպիսի վիճակի
մը յորում նորածինք հազիւ պիտի ըլլան
այնչափ որ կարենան մեռնողներուն պա-
կասը լեցնել: 1881ին նայելով, 1882 տար-
ւոյ մէջ 10,000 անձինք աւելի մեռած
են, եւ 1,500 նուազ ամուսնութիւն ե-
ղած է: Վաթսուն տարի առաջ ամման
չափով Գաղիոյ բնակիչք 112 տարիէն
կրնային կրկնապատկիլ, բայց այժմու
ամման չափով 267 տարիէն հազիւ կրնան
կրկնապատկիլ:

Պաշտօնական վիճակագրութիւնը, որ
մօտեւրա հրատարակուեցան, կը ցուցնեն
թէ անցեալ երկուստան տարեց մէջ Գա-
ղիոյ Այն նահանգը անձնապատկութեան
գործողներուն, կամ անձնապատկութեան
փորձ ընողներուն թիւը հասած է 542ի,
մինչ նախորդ 12 ամսոց մէջ այսօրեայ
թիւն էր 479: Անձնապատկներէն 217
անձինք հրազէն գործածած են, 148 հո-
գիք գրեկեղ ըլլալը նետած կամ կախած
են, 157 անձինք իրենց սենեակներուն
մէջ ածուխ վառելով շնորդելով եւսմը
մեռնելու գիմած են, 54 հոգիք այլեւ-
այլ շէնքերու պատուհաններէն կամ ծայ-
րերէն գրեկեղ վար նետած են: Ինչպէս
ուրիշ բաներու, նոյնպէս եւ անձնապա-
տկութեան եղանակի մէջ նորածնութիւն
կայ: Ժամանակաւ ածուխի կաղով անձ-
նապատկութիւն ընել շատ սովորական էր,
բայց այս եղանակը հետզհետէ թողուե-
լու վրայ է: Անցեալ տարի այս եղանա-
կաւ անձնապատկութիւն ընողներուն թիւն
էր 112 նուազ քան անոնց թիւն որ նա-
խորդ տարեց մէջ այս եղանակաւ անձ-
նապատկութիւն գործեցին: Բայց հրա-
զէնով անձնապատկութիւն ընողներու
թիւն աւելնալու վրայ է: Այսպիսեայ
թիւն էր 1882ին 114 եւ 1883ին եղաւ
217: Անցեալ տարի ոչ ոք զինքը վար
նետեց Վանուսի սեան գլուխէն, վառն
զե հիմա առանց մասնաւոր հրամանի թոյլ
չտրուի մարդոց ելլել այն սեան գլու-
խը: Երեք անձինք գրեկեղ վար նետեցին
Պասիկլի սեան գլուխէն, անձ մը Յազ-

թուղթեան կամարէն, եւ երեք տնձինք, որոյ մին էր կին, զիրենք վար նետեցին Նոգր Տափի աշտարակներէն:

Վերջերս Գերմանիոյ մէջ կատարուած մարդահամարէն հասկցուած է թէ Գերմանիոյ մէջ կան 28,551,152 բողոքական, 16,252,651 կաթոլիկ, եւ 78,051 այլ Գերմանեայք, 561,612 իսլամական, 566 մարդիկ ուրիշ կրօնքներէ, 5,158 մարդիկ յայտնած են թէ ոչ մի դաւանութեան կը վերաբերին, եւ վերջապէս 27,111 տնձինք, որոնց գաւառութիւնը յիշուած է: Բոլոր Գերմանական պետութեան մէջ 1,000 բնակչաց 490ն արու եւ 510ն էգ են, միայն Բրաւոյ մէջ 1,000 բնակչաց 492ն արու եւ 508ն էգ են: Արու բնակիչներէն 15,767,052 հոգիք ամուրի, 7,670,951 հոգիք ամուսնացեալ, 626,654 հոգիք այրի էին, եւ 20,916 հոգիք թուաճէին իրենց կիները: Իսկ կիներէն 15,985,324 հոգիք էին ամուրի, 7,703,754 հոգիք ամուսնացեալ, 1,916,245 հոգիք այրի, եւ 41,505 կանայք էին թողուած իրենց այրերէն:

Հաս նորագոյն տեղեկութեանց, Պերլին քաղաքն ունի 681 փողոց, 65 հրապարակ, 97 կամուրջ եւ 18,722 տուն, 4 ճեմարան, 14 գիտնական եւ 24 ժողովրդական մատենադարան, 17 թանգարան, 18 թատրոն, 11 հրապարակային եւ 11 մասնաւոր ստղծական հաստատութիւն, 16 հիւանդանոց, 59 եկեղեցի եւ մատուռ, 10 ժողովրդանոց, 295 դըպրոց, 848 ընկերութիւն, 506 քաղաք եւ պարբերական թերթ: Արուստաւարաց եւ խանութանաց մէջ կան 1,055 հացադործ, 1,415 մսագործ, որոց 23ը ձիու միւս միայն կը վաճառեն, 5,400 գերծակ, 4,860 կօշկակար, 1,570 սիկար վաճառող, 2,750 ճաշարանի տեսար, 1,092 ըմպելիք շինող, 2,140 գինեգործ եւ այլ ոգելից ըմպելի վաճառող, 2,525 հիւան, 1,050 դարբին, 760 թիթեղնագործ, 500 քարակիր տուն շինող վարպետ, 552 փայտեայ տուն շինող վարպետ:

ԹԷ ԻՆՉՈՒ ՄԵՐ ԵՐԻՏԱՍԱՐԴԻՐ ԱՄԵՐԻԿԱ ԿԵՐԹԱՆ

Ուղղութիւն գրաւող մեծ խնդիր մը եղած է թէ մեր երկրասարգք ինչու յԱմերիկա կ'երթան, եւ թէ օգտակար է այս երկրասարգաց Ամերիկա երթալը: Բնական է որ աղքատ եւ թշուառ եւ անգործ ժողովուրդ մը տեսնելով հարուստ, բարեկեցիկ եւ գործ ունեցող ժողովրդոց վիճակը բռնուր փափաք կ'անենայ այնպիսի վիճակի մը հասնելու: Մեր աղքատ եւ անգործ ժողովուրդը տեսնա՞ծք կ'ուզէ լուստարեալ աշխարհին վիճակն, նոցա օգտակար արհեստներն, կշտացնող երկրագործութիւնն եւ օգտակար զբաղմունքներն ունենալ, բայց տեսնելով որ այս երկրին մէջ այնպիսի վիճակի մը հասնելու գիտարութիւնը շատ են, տեսնելով որ մանկու, գործելու, երկաթ հալելու, թուղթ, սպասեղէն եւ շատ մը ուրիշ արտանի բաներ շինելու գործարաններ չկան, եւ մեծ ծախքով, ընկերութեամբ եւ ջանքով միայն կրնան բացուիլ, եւ այս նկատմամբ երկրին հարուստները անտարբեր են, եւ վերջապէս հոս այնպիսի գործարաններ բացուելու հաւանականութիւնները քիչ են, իրենք կը վազեն հեռաւոր երկրներ հոն վայելելու քաղաքակրթութեան բարեքները, եւ գործել, շահիլ եւ իւր մարդ ոչ թշուառ կեանք մը վարել կը ցանկան: Այս է Ամերիկա երթողներուն մեծ մասին դիտարութիւնը: Ուստի եթէ ճար մը ու ճամբայ մը կայ որ մեր երկրին տալիք ու կայտառ վաւերները իրենց տունէն, եւ

ուսնալ ու աղնիւ մասն իրենց երկրէն չը գառուին, եթէ կերպ մը կայ որ մեր երկրը չեն, բնականա՞ծ ու քաղաքակրթութեան մէջ յառաջացող երկիր մը ըլլայ, այն ճար ու ճամբան սա միայն կրնայ ըլլալ որ մեր երկրին մէջ ըզխեն հարստութեան եւ երջանկութեան աղբիւրներ, զի ապերջանկութիւն ու անգործութիւնն է որ կը ցրէ մեր երկրասարգութիւնն:

Եթէ կատարեալապէս համազօրեմք թէ երբեք երջանկի եւ լաւ կեանք մը պիտի չկարենանք վայելել հոս, հարկ կ'ըլլայ ամէն կողմ աղաղակել թէ պէտք է փախչիլ այս երկրէն: Բայց մինչդեռ յոյսեր եւ թեթեւ երեւոյթներ կան թէ մեր երկիրը կը բարեկարգուի, եւ մեզի երջանկի բնակավայր մը կը լինի, աւելի յարմար կը սեպեմ այժմէն հրաւիրել մեր երկրասարգութիւնն որ առաւել ջանան հոս մնալ եւ կատարուելու բարեկարգութեան մէջ գլուխներ ըլլալ: Եւ անոնք ալ որք օտար երկիրներ են՝ ջանան օգտակար հմուտութիւններով գառնալ իւրեանց հայրենիք:

ՅԱՅՈՒՐ Ս. ԴԱՌԹԵԱՆ

Բաղէշ

ԽՈԿՄՈՒՆԻՒՄ Ի ՎԵՐԱՅ ԲՆՈՒԹԵԱՆ

Բնութիւնն կամ տեղեկութիւնը ամբողջութիւնն է արարածոց զոր հաստեայ Աստուած ժամանակի եւ տարածութեան մէջ (Տեսութիւն):

Բնութիւնն աստուածային վայելչութեան արտաքին գաճն է: (Պիլիֆոն):

Բնութիւնն կատարելութիւններ ունի առ ի ցուցանել թէ պատկեր է Աստուծոյ, եւ թերութիւններ՝ ի յայտ բերելու թէ սոսկ պատկերն է նորա (Բապտիստ):

Բնութիւնն Աստուծոյ գոյութեան վերայ բոլոր գրգռելէ աւելի յատակ խօսող մատենան է: (Լա Ռոպրոս):

Բնութիւնն անգաղար կը հրատարակէ Աստուծոյ գոյութեան, եւ չկայ աւելի բարեպաշտիկ բան մի քան այն օրհներգութիւնը զոր կը նուագեն հողմոց հետ անապատի կաղնիք եւ եղեգանք: Գերեզմանք վասն մարդկանց վառարաններ են պատմութեան. իսկ բնութիւնն, ընդհակառակն, կենաց վերայ միայն կը տըպաւորէ գիւր գրողը. պէտք չէ նմա ոչ կրանիք, ոչ մարմնաբան իւր գրածն յաւերժացնելու համար: Ո՛հ, քանի՞ն ցամաք է բնութիւնն երբ ստիպեալք բացարկեալ գոյն, բայց քանիցս բազմաբնուի կ'երեւի պարզ սրտերու՝ որք նորա սքանչելիքները կը խնդրեն՝ զԱրարչին փառարանելու համար (Շաքոսպիրան):

Չկարեւորով եղծանել բնութեան մատենան՝ որ չեղ կերպիւ կը պարզուի ամէն հայեցողածոց առջեւ, հապճեպիւ կը ջնջենք անախ Աստուծոյ անունն, եւ անգաղարեւով կը դարձունենք այն էջերն որք յուշ կ'աճեն մեզ զԱրարչին, կանգ կ'առնենք միայն այն էջերու վերայ՝ որ մարմնոց յատկութիւններն եւ նոցուն արտադրած հաճոյից վայելքը կ'ուսուցանեն մեզ: (Լամբլէ):

Բնութեան եւ նորա ընծայած երեւութից ուսումն կը բարձրացունէ մարդոց միտքն՝ լուստոյն եւ բարեբանութի կացուցանելով զնա. կը միտնարէ զնա ի վիշտ զորս աստի կենաց մէջ կը կրեն մարդիկ. ի մի բան, կ'ուսուցանէ յարգել եւ օրհնել այն զօրութիւնն որ կը ստեղծէ եւ կը վարէ զամենայն, որ չէ կրցած սկիզբն ունենալ եւ ոչ իսկ կարէ փախան առնուլ: (Լամբլէ):

Բնութիւնն ճանչելու համար հարկ է նորա հետ մի լինիլ: Քերտուղական եւ խոհանարի կեանք, սուրբ եւ բարեպաշտ հոգի, մարդկային գոյութեան բովանդակ զօրութիւնն եւ ծաղկն համայն հարկաւոր են՝ զայն ուսնելի համար, եւ ճշմար

իտ զիտողն այն է որ կարէ գիտել թէ ինչ է աղերս բնութեան ընդ մարդոյ եւ մարդոյն՝ ընդ Աստուծոյ: (Նովալի):

Միմէ բնութիւնն գեղեցիկ ազօթագիրք մի չէ՞: Քանի՞ ողբալի է նա որ չը տեսներ զԱստուած այն գեղեցիկութեանց մէջ զորս առատարալի ձեւովք ուսած է նա այս ընդարձակ տիեզերաց վերայ (Ժերարմոյ):

Բնութեան տեսարանն այնքան կենդանի եւ այնքան ոգեւոր մեռեալ է յաջտանաւորածին, եւ արարածոց այս ներգաղնակութեան մէջ յորում ամէն ինչ քաղցրիկ բարբառով զԱստուծոյ խօսի, ամբարշտն յաւիտենական լուսութիւն մի կը նշմարէ: (Ժ. Ժ. Բուսոյ):

Անաստուածն ամէն բան կը տեսնէ ի բնութեան՝ բայց ի Նա՞ն է՝ առանց որչա՞ն մի պիտի չլինէր: (Սանյալ Տիւղլէ):

ԹԱԴԻՍ Պ. ՍԻՐԻՃԱՆԵԱՆ

Օրատու, յունի. 2, 1884

ԻՆՉՊԷՍ ԹԼՓԱՏՈՒԹԻՒՆՆ ԴՈՅՆՊԷՍ ԵՒ ՄԿՐՏՈՒԹԻՒՆՆ ՀՈԳԻՈՅ ՓՐԿՈՒԹԵԱՆ ԵՍԿԱՆ ԶԷ

Թլխատութիւնն աստուածային հրաման ու պատուէր լինելով, ի սկզբան անդ, կրօնի եւ աստուածաշնորհութեան մէջ կարեւոր տեղ լռնած եւ մեծամեծ օգուտներու ծառայած է: Այն վայրկեանէն երբ սկսան մարդիկ հոգւոյ փրկութեան անհրաժեշտ համարել թլխատութիւնը, եւ մասնաւորապէս Տէր Յիսուսի աշխարհ գալէն ետքը, բոլորովին այլոյցեցին թլխատութեան նպատակն եւ կորուսին անոր օգուտները:

Արեւոյն առաքեալն Պողոս թլխատութիւնը կը յարգէր իբրեւ աստուածային հրաման եւ ազգային դարաւոր ծէս մը, եւ մինչեւ իսկ վասն սիրոյ եւ օգտի զիջաւ թլխատել զՏիմոթէոս, բայց երբ անսաւ թէ թլխատութիւնը փրկութեան իբրեւ անհրաժեշտ պայման կը քարոզուի Հիւլից եւ հեթանոսաց համար, յայնժամ սաստիկ կերպով ընդդիմացաւ այն սխալ վարդապետութեան, որպէս զի Աւետարանին ճշմարտութիւնը հաստատ մնայ Քրիստոսի եկեղեցւոյ մէջ: Ուստի եւ առ Գաղատացիս թուղթին մէջ կ'ըսէ, «Ահա ես Պողոս կը գրուցեմ ձեզի որ եթէ թլխատութիւնը Քրիստոս ձեզի օգուտ մը չընէր, եւ դարձեալ ամէն թլխատող մարդու կը վկայեմ թէ պարտական է բոլոր օրէնքը կատարելու: իմաստած էք դուք Քրիստոսէն, որ օրէնքով արդարաւարկուէք ու շնորհքէն ինկած էք» (Գաղ. Ե. 2-4): Ինչպէս թլխատութիւնն, նոյնպէս եւ մկրտութիւնը փրկութեան անհրաժեշտ պայման չէ: Տէր Յիսուս ինքը սահմանեց զմկրտութիւն եւ պատուիրեց որ իւր աշակերտները պահեն եւ կատարեն զայն: «Գացէք բոլոր ազգերը աշակերտեցէք, մկրտեցէք զանոնք յանուն Հոր եւ Որդւոյ եւ Հոգւոյն Սրբոյ» (Մատթ. ԻԲ. 19): Ուստի Քրիստոսի ամէն աշակերտ պարտի կատարել եւ պահել այս պատուէրը: Եւ դարձեալ գրուած է թէ, «Ան որ հաւատայ ու մկրտուի՝ պիտի փրկուի եւ ան որ չհաւատայ՝ պիտի դատապարտուի» (Մարկ. ԺԶ. 16): Ուրեմն իւրաքանչիւր Քրիստոնեայ տալու է արժանաւոր յարգն եւ պատիւն Քրիստոսի եկեղեցւոյն այս սուրբ խորհրդոյն, բայց եւ այնպէս մահաբեր սխալմունք ըրած կը լինիք եթէ մկրտութիւնն անցունենք հաւատոյ տեղ, կամ թէ փրկութեան հակառակ պայման համարենք:

Մեր Տէրը կը պատուիրէ աշակերտել, հաւատալ, մկրտուիլ, բայց Քրիստոսի խօսքերէն յայտնի կը տեսնուի որ անոնք միեւնոյն աստիճանաւ կարեւորութիւն չունին: Ըսել կ'ուզենք թէ աշակերտել ու հա-

ւատալը կարեւորագոյն են եւ անհրաժեշտ հոգւոյ փրկութեան: «Ան որ չհաւատար՝ պիտի դատապարտուի» գրուած է: Եւ թէ «Հաւատքը լսելն է, եւ լսելը Աստուծոյ խօսքէն» («Ինչպէս պիտի հաւատան տնոր՝ որուն վրայով չլսեցին. կամ ինծոյ պիտի լսեն առանց մէկու մը քարոզելուն»): Եթէ այնպէս չլսեցիր, պիտի ըսէր Պողոս առաքեալ, «Կը գահանամ Աստուծոյ մէջ որ ձեզմէ մէկը չմկրտեցի, միայն թէ կրկնապէս ու Գալատացի...: Ինչու որ Քրիստոս պիտի մկրտուի չլսեցի, հապա Աւետարանը քարոզելու»:

Այս բոլոր վկայութիւններէն յայտնի է թէ հնար է որ մէկը փրկուի առանց մկրտութեան, բայց առանց հաւատոյ չիք փրկութիւն անոնց որոնք կարող եւ ընդունակ են հաւատալու:

Ամերիկացի հռչակագրող Աւետարանիչը, Մր. Մուտի, անգամ մը հաւատքով միայն փրկուելու վրայ քարոզած ատեն այսպէս խօսած է. «Մարդ մը կրնայ մեռնիլ եւ թաղուիլ առանց մկրտութեան եւ հաղորդութեան, բայց փրկութեան կրնայ ըլլալ Քրիստոսի հաւատալով: Ասոր համար փառս ու վկայութիւն կ'ուզէք եւ կը պահանջէք ինծմէ: Նայեցէ՛ք խաչին վրայ փրկեալ առաքեալին, զոր Յիսուս փրկեց իւր հոգին առանգելէն քիչ մը յառաջ: Ահա այն փրկեալ առաքեալ մեզի եւ բոլոր աշխարհի քարոզիչ մ'է թէ մարդ հաւատքով կ'արդարանայ ու կը փրկուի, թէ փրկութիւնը ձրի պարգեւ է առանց գործոց: Առաքեալ չէր կրնար գործ մը գործել, անոր ձեռքերն ու ոտքերը գամուած էին, բայց անոր միտքը ու սիրտը գամուած չըլլալով Տէր Յիսուսի նայեցաւ ու տալու լինեցաւ եւ աղաղակեց ըսելով, Տէր, յիշէ՛ք զիս երբս քու թաղարարութիւնովք դաս: Յիսուս չլսաւ անոր, Որպէս զի փրկութիւնը եւ ընդունելիս Աստուծոյ թաղարարութեան մէջ, նախ քան զքեզ մը՝ կըրտուիլ եւ Տէրութեան ընթերցող հաղորդ լինել: Եթէ այսպիսի պայմանաւ միայն հնար էր անոր փրկուիլ, յաւիտեան չէր կրնար փրկուիլ: Բայց Յիսուս խոյն հաւատոյ աղաղակին պատասխանեց ըսելով, ձերմարկ կ'ըսեմ՝ քեզի, այսօր իմ հետ դրախտին մէջ պիտի ըլլաս»: Կէս օրէն յառաջ չարագործ մը, կէս օրէն ետքը փրկեալ մ'եղաւ Աստուծոյ դրախտին մէջ իւր Փրկչին հետ մէկտեղ»:

Ահա՛ կատարեալ փրկութեան ճշմարտ գէտք մը առանց մկրտութեան եւ հաղորդութեան, ուրեմն ասոնց ոչ մէկը եւ ոչ միւսը փրկութեան անհրաժեշտ ու էականապէս հարկաւոր են: Արդ ամէն արթնցած մեղաւոր որ անձկանօք կ'ըսէ, ինծի ինչ պէտք է ընել որ փրկուիմ, աստուածային արատախանն այս է. Հաւատալ Տէր Յիսուս Քրիստոսի, եւ պիտի փրկուիս:

Արդարեւ ամէն ով որ հաւատոյ աչօք կը նայի Տէր Յիսուսի, իբրեւ իւր խոցածին ու մեղօք մկրտարածին, եւ կապալին անոր իբրեւ իւր միակ Փրկչին, անշուշտ կը փրկուի, բայց ան որ չհաւատար դատապարտուած է, եւ պիտի դատապարտուի ալ:

Ամէն Քրիստոնէի եւ փրկելոյ, որ հաւատքով փրկուած է, պարտաւորութիւնն է եւ միանգամայն արտօնութիւն Տէր Յիսուսի սահմանած սուրբ խորհուրդները կատարել եւ բոլոր պատուէրները պահել, բայց ոչ իբրեւ անհրաժեշտ պայման հոգւոյ փրկութեան:

«Մինչ հաւատալով Փրկչիդ Դուն չըլլաս վատահ, Գործք բարոյն է մահաւորի Սնոր վախճանն է մահ»:

Պարտքս Տէր Յիսուս բարոյն է վճարած, Եւ ընելիք մեծ կամ պղտիկ ինձ բան մը չմնաց:

Տէրոջ նայելով գործք ձեզ բարոյ, Կատարեալ կ'ըլլաս անով, անով ալ փառաւոր:

Պարտքս Տէր Յիսուս բարոյն է վճարած եւ ընելիք մեծ կամ պղտիկ, ինձ բան մը չմնաց:

Յ. ՏԵՐ ՍՏԵՓԱՆԵԱՆ

Ռոստոպոլ

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

Յունի 24 ըստ Յուն. , եւ փետ. 5 ըստ Լուս. , 1884

Ե Գ Ի Պ Տ Ո Ս

Կորտոն զօրապետը հասաւ ի Գահիրէ յունի 12/24ին: Հետեւեալ առաւօտ Կորտոն զօրապետն եւ Սըր Էմմէլին Պէյ-րինկ, Եգիպտոսի Անգլիական զօրծա-կաւորը, գացին տեսնել զԽոյնն որ շատ սիրով ընդունեց զանոնք, եւ գահունա-կութիւն յայտնեց Կորտոն զօրապետին գալտեան վրայ, եւ ցուցուց թէ լիովին վստահութիւն ունէր անոր վրայ: Բոլոր օրն երկար խորհրդակցութիւն եղաւ Սըր Էմմէլին Պէյրինկի, Կորտոն զօրապետին, Նուարի վաշայի, Գահիրէի Եգիպտա-կան բանակին հրամանատար Սըր Էմմէլին վուտի եւ զօրապետ Սիւրբաղի մէջտեղ: Այս վերջինն է Անգլիացի պաշտօնակալ մը, որ ժամանակաւ հիւստոսոս եղած է ի Խարթում, եւ հիմա Կորտոն զօրապետին ընկերացած է: Անգլիացիք, ինչպէս նաեւ Եգիպտացիք, կ'ուզեն ազատել զԽարթում, բայց կը վախճուի որ թերեւս բաւական զօրք չգտնարուն ի Խարթում այն քաղաքը պաշտպանելու համար Մէհ-տիի զօրաց դէմ, եւ եթէ Կորտոն զօ-րապետը Խարթում հասնելով տեսնէ թէ բաւական զօրք չունի քաղաքը պաշտպա-նելու, հրաման արտի ընէ պարսիկ քա-ղաքն, եւ ամէն ջանք ի գործ պիտի դնէ աղաւթել ժողովուրդը ջնջուելէ մինչ ետ կը քաշուին դէպ ի Պէյրոյէր: Կորտոն զօրապետը կ'ուզէր Սուրբին ձամբով երթալ ի Խարթում, բայց սրտի հնար է աւելի չուտ եւ աւելի քիչ փոխելի եւ-թարկուելով հասնելու համար ի Խար-թում որոշեց Նեղոսի ձամբով երթալ ի Գորոսքօ, եւ անտի ուղևորով շարու-նակել իւր ձամբան անապատէն 500 մղոն տեղ դէպ ի Պէյրոյէր, եւ անտի չոգե-նաւով պիտի երթայ ի Խարթում: Կորտոն զօրապետը Գահիրէէն մեկնեցաւ յունի 14/26ին, եւ կը յուսար հասնիլ ի Խար-թում 18 կամ 20 օրէն: Կորտոն զօրա-պետն ունի բացառիկ իշխանութիւն բոլ-րեւ ինչ ընթացք որ լաւագոյն կը համարի պարագայից նայելով, եւ մեծ ջանք եւ-ղած է անոր գալուստը ծանուցանել Ա-րապ ցեղերուն: Կը յուսացուի թէ Կու-րտոն զօրապետը Սուրբին մէջ յառաջա-գոյն կատարած գործերուն պատճառաւ եւ իրեն ներկայացուցիչ Անգլիոյ դարձ-եալ կարող պիտի ըլլայ հաշտեցունել ձամբուն վրայ գտնուած Արապ ցեղերն, եւ զանոնք շահիլ Եգիպտական կառավա-րութեան կողմէ:

Խարթումէն զարնուած վերջին հեռագ-րաց նայելով, յունի 8/20ին 500 զօրք մէկ թնդանթով ձամբայ ելան յիշեալ քաղաքն չոգեկանով դէպ ի Մէհտար եր-թալ Նեղոսէն հասնելու համար այն նա-ւակները զոր Արապները ընկզմած են զեանին մէջ, եւ այսպէս դարձեալ բա-նալ Մէհտարի հետ հաղորդակցութեան ձամբան:

Մէհտիի շարժումներուն վրայ նորա-գոյն լուրեր չկան: Բայց մարդ մը, որ Մէհտիի լրտեսներէն կը կարծուի, Խար-թումէն Աւստրիական հիւստոսոսի հետ տեսնուած է, եւ փախաւ ի զիտեալ թէ Եգիպտոս եւ Եւրոպա ինչ կը խոր-հին Մէհտիի վրայ, եւ թէ Խարթում օգնական զօրք պիտի հասնեն կամ ոչ: Խարթումի կուսակալը, Հիւսէյն փաշա, այս մարդուն փրոյ տեղեկութիւն տուե-լով ջանացած է ձերբակալ ընել զնա, բայց մարդը կարող եղած է խոյս տալ:

Կաթիլիկ միաբնակարաց խումբ մը, որ կը բաղկանայ երկու քահանայէ, չորս աշխարհականէ եւ չորս մայրապետներէ եւ 84 սեւակներով նորահաստներէ, ջանի մը օր առաջ Խարթումէն ի Գորոսքօ հասաւ Պէյրոյէրի ձամբով: Ըստ վերջին տեղե-կութեանց, Խարթումի Աւստրիական հիւ-ստոսոսն, որ հոն հարստացած է, եւ ուրիշ քանի մը հարուստ Աւստրիացիներ, եւ Յոյն վաճառականներ եւ դրամատէ-րեր դեռ կը մնային ի Խարթում: Ասոնք կը խորհէին չմեկնիլ քաղաքն մինչեւ վերջին վայրկեան, եւ դեռ յոյս ունէին որ հարկ պիտի չըլլար քաղաքը պարսիկ: Ըստ վերջին լրոյց Խարթումի զօրքն այլեւս վճարուել չէին երեւեր, եւ պաշ-տօնակալը վստահ էին թէ կարող պիտի ըլլային Մէհտիի զօրաց դէմ զենել ժա-մանակ մը:

ՄԱՏԱԿԱՍԳԱՐ

Մատակասգարէն տունուած վերջին լուրերու նայելով, Գաղիոյ եւ Մատա-կասգարի կառավարութեան մէջտեղ բա-նակցութիւնը խզուած են, վասն զի Գա-ղիացիք կը պահանջէին որ Մատակաս-գար թողու Գաղիոյ իւր երկրին մէկ մա-սը, եւ հատուցանէ Գաղիացեաց տու-գանք պատերազմին ծախուց համար: Այս անխրաւ պահանջը մերժուած է Մատակասգարի կառավարութենէն:

Մատակասգարի նոր թագուհւոյն թա-գաղութեան հանդէսը կատարուեցաւ յոյ 10/22ին: Այս առթիւ իւր 200,000 անձինք ներկայ էին մայրաքաղաքին մէջ: Թագուհին բանախօսութիւն մ'ընելով ը-սաւ, «Ես արդեամբ պիտի ցուցնեմ թէ զինուոր մ'եմ, պատրաստ պաշտպանելու ձեզ հետ մեր նախնեաց երկիրը»: Առա-ջին պաշտօնեայն եւս յայտարարեց թէ Մատակասգարի երկրէն եւ ոչ իսկ մաս մը հող պիտի տրուի Գաղիացեաց: Բաւական թուով Գորուրի թնդանթներ ցամաքը հանուած են Մատակասգարի մէկ ան-ծանօթ նաւահանգիստը, եւ անտի տար-ուած են մայրաքաղաքը: Մայրաքաղաքն իւր 200 մղոն հեռի է ծախեղբերէն, եւ ձամբան կ'անցնի բարձր եւ դժուարին լեռներէ: Անգլիացիք ունան որ ծովե-ղերաց վրայ այլեւայլ տեղեր չաքոր չի-նելով կը գրաւին խնդրած են Անգլիոյ կառավարութենէն որ իրենց վստաց համար հատուցում պահանջէ Գաղիացի-ներէն: Գաղիացիք քանդած են կղզւոյն այլեւայլ կողմերը գտնուած նաւահան-գիստները, քաղաքներն ու գիւղերը: Բոլոր աշխարհ կը համարի Մատակաս-գարի կառավարութեան եւ ժողովրդին նոցա ներկայ ներդրութեանց մէջ, սակայն յայտնի չէ թէ Մատակասգարից բաւանց արտաքին օգնութեան կարող պիտի ըլ-լան Գաղիացիներն արտաքինը:

ԵՆԲԻՒՆ ԼՈՒՐԵՐ

Անցեալ հինգշաբթի օր Պահրի փաշա, Բերայի կառավարիչը, պաշտօնէ ձգուե-ցաւ, եւ անոր տեղ Բերայի կառավարիչ կարգուեցաւ Արիֆ փէյ, որ էր երբեմն նախագահ Եմանայի բողոքոյ տունին:

Պաշտօնէից ժողովն անցեալ չարաթ-քանի մ'անգամ նիստ ըրաւ, եւ այս նիս-տերուն մէջ նկատուելի էին առնուեցան Յունական եկեղեցւոյ առանձնաշնորհու-թեանց եւ Եգիպտոսի խնդիրները, բայց յայտնի չէ դեռ թէ որեւիցէ որոշում մը տրուած է այս խնդրոյ նկատմամբ:

Յունաց Սուրբ Սինոդն եւ աղագ-յին ժողովն անցեալ չորեքշաբթի օր դարձեալ նիստ ըրին, եւ երկարօրէն խոր-հրդակցեցան Բ. դրան եւ Պատրիարքո-սանի մէջտեղ առկայ մնացած խնդրոյն վրայ, բայց որեւիցէ որոշում մը չտուին: Այս նստին մէջ կարգացուեցան շատ մը ուղերձներ, որ դաւաններէն զրկուած էին, եւ, վստահութիւն ցուցնելով Յո-վակիմ Պատրիարքին վրայ, ջերմ փախա-ղ կը յայտնէին որ Նորին Սրբաշնորհները հաճի շարունակել պատրիարքական պաշ-տօնը:

Անցեալ չորեքշաբթի օր Պոլսոյ ե-ղեւնադատ տունին առջեւ տեսնուեցաւ Նաթանեան Պողոս վարդապետի դատը, որ իւր երկու տարի առաջ հրատարա-կած էր Արտասուք Հայաստանի անուն եւտարակ մը: Պողոս վարդապետ, որ ան-յայտ եղած է, ըստ 166երորդ յօդուածի պատժական օրինադրելի միտնեղական աքսորի գաղտնաբարձեցաւ ի բացակա-յութեան, եւ քաղաքային իրաւունքներէ զրկեալ հրատարակուեցաւ:

Անգլիական թերթ մը կ'ըսէ թէ Օսմանեան բանակին մեծ զօրապետնե-րուն խորհուրդ հարցուած է Սուտան Օսմանեան զօրք զրկելու մասին, եւ ու-նոնք կարծիք յայտնած են թէ տէրու-թեան այլեւայլ ուսմանաբաշխուց վրայ ի-րաց ներկայ վիճակը նկատուելի էին առնելով կառավարութիւնը պարտի իւր բոլոր ջանքը տալ բանակը զօրացնելու եւ վերադադմելու, եւ ոչ թէ զօրք զրկելու ի Սուտան:

Անցեալ չարաթ յիշեցին հանգուց-եալ Սուլթան Ապիւլ Ազիզ կայսեր մօր մահը: Այս զգիւցի կը կոչուէր Փէրթէվ փաշէ, եւ էր երկրորդ կին Սուլթան Մահմուտ կայսեր: Փէրթէվ փաշէ թա-գուհին ծնած էր 1809ին կամ 1810ին:

Սուլթան Ապիւլ Ազիզ ծնաւ 1850ին երբ իւր հայրն էր 45 տարեկան, եւ մայրը 20 տարեկան: Ապիւլ Ազիզի գահակալութեան տունն Ապիւլ Ազիզ իշխանն եւ անոր մայրը առանձին ապ-րեցան, բայց Փէրթէվ փաշէ զգիւցի ճանցուած էր իրեն հանձնարել եւ շատ գործունեայ մի անձն, եւ ստա-ցաւ մեծ սղգեցութիւն իւր որդւոյն վրայ: Սուլթան Ապիւլ Ազիզ կայսեր գահակալութենէն ետքը մայր թագուհ-ւոյն խորհուրդը կը հարցուէր ամէն իրաց վրայ, եւ անոր խորհուրդն էր Սուլթա-նին գլխաւոր առաջնորդէն: Այս զգիւցին առատաճեղճութիւնը քաջածանօթ էր: Սա իւր եկամտից բոլոր աւելորդը կը գործածէր մզկիթներ շինելու, գաղտն-ներ հիմնելու, տղերքներ կառուցանելու, եւ ուրիշ բարեխրական հաստատու-թեանց: Իւր որդւոյն գլխաւորական փա-ւաքանաց համակիր ըլլալով նուիրեց բա-նակին 40 Գորուրի թնդանթ, եւ 25,000 Մարթինի Հանրի հրացան: Որդւոյն մահ-ուան վրայ շատ սրտաբեկ եղաւ, բայց իւր արժանապատուութիւնն երբեք չլու-րցաւ, եւ որովհետեւ իւր բոլոր հարցա-տուութիւնը նուիրած էր բարեխրական գործերու, այնուհետեւ մինչեւ իւր մահ-ուան օրը կայսերական դանձէն կ'ապ-րէր: Քանի մը տարին երէ ի վեր բոլոր-ւորին առանձնացած էր Չիրազանի պա-րտին յարկերէն մին: Այս զգիւցին յուզարկաւորութեան հանդիսին ներկայ էին կայսերազուն իշխանը, պաշտօնեայք, կայսերական պալատան պաշտօնատարք եւ բազմաթիւ աղքատներ որոնք զլսու-յին բարեխրութիւնը վայելած էին ա-նոր կենդանութեան ժամանակ: Թաղ-ուեցաւ իւր յատուկ դամբարանն հան-դէպ Ագաբայի մզկիթին, զոր հանգուց-եալ զգիւցին իւր ծախեղով շինել տուած էր: Մայր թագուհին ծննդեամբ էր 25երէս, եւ կայսերական բոլոր գեր-գաստունէն կը յարգուէր իւր անկեղծու-թեան եւ իւր ազնիւ եւ բարի վարուց համար:

ԱՅԼԵԽԱՅԼԻՔ

Վեհ. Սուլթանը հրաման ըրած է որ Օսմանեան կառավարութեան ծառայու-թեան մէջ գտնուած Անգլիացի պաշ-տօնակալաց պայմանագիրները նորոգուին: Եւլեմիոյ պաշտօնէին խորհրդականը, Վեհաբեկտի փէյ, ծանր հիւանդ ըլլա-լով Գերմանական հիւանդանոց տար-ուած է: Կրեմլի կուսակալը, Ֆոգիտ-տէս փաշա, որ Կ. պոլիս եկած է, ժամա-նակէ մ'ի վեր հիւանդ է յԱրմատուքօյ:

Հիւսիս հեռագրական ուղղակի հաղոր-դակցութիւն կայ Գահիրէի եւ Սուաքի-նի մէջտեղ պարանի մը միջոցաւ, որ ձգ-ուած է Սուէզի եւ Սուաքիին մէջտեղ ծովու տակին: Գահիրէի օրէնսդիր ժողովոյ անդամք իրենց ամսականները թաղած են եւլեմիոյցեցին բացը գոցե-լու համար: Եգիպտական կառավա-րութիւնը մօտեւս պիտի հաղորդէ օտար տէրութեանց ներկայացուցիչներուն այն օրէնքները զորս կը խորհի հաստա-տել փաղէնդի եւ դրոշմի տրոց նկատ-մամբ: Անցեալ քանի մը շաբաթներ-ու մէջ իտալիոյ այլեւայլ քաղաքներ-րէն եւ գիւղերէն հազարաւոր իտալա-ցիք Հոմ եկան պատկեր դնելու հան-գուցեալ Վիքտոր Էմանուէլ թագաւո-րին գերեզմանին վրայ: Իտալացիք ան-նման կերպով ցուցուցած են իրենց սէրն առ թագաւորն եւ իրենց հայրենասի-րութիւնը: Գերմանիոյ կայսրն իւր պաշտօնին մէջ դարձեալ հաստատած է Միւնստէրի կաթիլիկ եպիսկոպոսն, որ 1876էն ի վեր պաշտօնէ ձգուած եւ լատնարկուած էր: Յունի. 12/24ին Ամերիկայի Գոլդրատոյ նահանգին մէջ աճխահանքի մը կազմը բռնկեցաւ, եւ այն միջոցին աճխահանքին մէջ գտնուած 56 հոգիք սպանուեցան:

ԱՐՏԱՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Յառաջիկայ դարձան Հէստի Վիքտոր-րիա իշխանուհին պիտի ամուսնանայ Պաք-դէնպէրի Լուի իշխանին հետ, եւ Հէս-տի Նիլսարէթ իշխանուհին պիտի ա-մուսնանայ Բուսիոյ մեծ դուքս Մէր-գիտի հետ: Երկու հարսանքը միա-ն դաւայն պիտի կատարուին Գերմանիոյ Տարնիզտ քաղաքը, եւ Անգլիոյ թա-գուհին եւ Գերմանիոյ կայսրը ներկայ

պիտի գտնուին հանդիսին: Վիքտորիա եւ Եղիսարէթ իշխանուհիք են թոռուք Անգլիոյ թագուհւոյն:

Գաղիոյ եւ Չինու մէջտեղ ծագած խնդիրը կը մնայ նոյն վիճակին մէջ յո-րում էր քանի մը շաբաթ առաջ: Չինա-ցիք միտեալ չեն նոր առաջարկութիւններ ընել Գաղիացեաց, եւ Գաղիացիք չեն ուզեր Չինաց հետ բանակցութեան մըտ-նել մինչեւ որ չգրաւեն Պաքիսին բերդը: Սակայն այս բերդը դրաւելու համար Գաղիական հրամանատարը ստիպուած է սպասել որ հասնին օգնական զօրք, եւ կը յուսացուի որ այս զօրք Դոնդին պիտի հասնին փետրուարի վերջերը: Այս միջո-ցին Չինացիք կը շարունակեն իրենց ջան-քերն բանակը դնել պատերազմելու կա-րող վիճակի մէջ եւ պաշտպանելու իրենց նաւահանգիստները:

Բուսիոյ ոստիկան զօրաց պաշտօնա-կաններէն Մ. Սապիէլոֆ անուն պաշտօ-նակալ մը, որ ժամանակ մ'առաջ Խարթում զրկուեցաւ Նիշիլիսդէնու շարժմանց վրայ քննութիւններ կատարելու, յունի 16/28ին սպանուեցաւ այն քաղաքին մէջ: Բուսիոյ մէջ այս օրերս շատ մը յեղափո-խական վեղերէր կը տարածուին գաղանի կերպով, եւ մինչեւ ցարդ անկարելի եղած է գտնել այն թուղթերու հեղինակները: Բէդրապուրիէն լուր կը տրուի սակայն թէ ոստիկանութիւնը գտած է ուրիշ գաղանի տարան մը որ կը վերաբերէր Նիշիլիսդէնու:

Մուսուլայի ազնուականը մօտեւս տարեկան ժողով ըրին յիշեալ քաղաքն, եւ Բուսիոյ կայսեր ուղղեալ թղթոյ մը մէջ կը յայտարարեն թէ պատրաստ են պահպանելու կայսեր օրէնքներն եւ ա-նոր վեհապետական իրաւունքները: Ազ-նուականը այս ուղերձով գոհնականու-թիւն կը յայտնեն այն ջանքը համար որ կ'ըլլան պաշտպանելու ազնուականաց եւ գիւղացեաց շահերը: Բէդրապուրի մէջ հրատարակեալ պաշտօնական լրագիրը կ'ըսէ թէ կայսրը մեծ հաճութեամբ ըն-դունած է այս ուղերձը, եւ հրաման ը-րած է որ իւր կողմանէ չնորհակալու-թիւն յայտնուի ազնուականաց, եւ Մու-սուլայի կուսակալին, Տարիսուգոֆ իշ-խանին:

ՎԵՐՁԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Յունի 7/19ին Ալպանացիք Գարատա-զի սահմանադրուին անցան, եւ Գարա-տազի պահպան զօրաց հետ կուուր բըռ-նուեցան, եւ 50 մեռեալ թողով ստիպ-ուեցան ետ քաշուիլ:

Քրիստիան անուն Անգլիական չոգե-նաւ մը անցեալ չարաթ Միսիլի կղզւոյն առջեւ Գաղիական չոգենաւի մը դար-նուելով անմիջապէս ընկղմեցաւ, բայց նաւուն մէջ գտնուած մարդիկ ապատուե-ցան:

Մ. Բուէ, որ Նարոյէն Գ. ի ժամա-նակ, գլխաւոր պաշտօնեաներէն մին էր, փետ 5ին մեռաւ Բարիդի մէջ:

Գաղիոյ կառավարութիւնն 5 առ 100 շահով 550 միլիոն ֆրանքի նոր փոխա-ւութիւն մը կնքած է այս օրերս:

Աւստրիա զօրք զրկած է Խրուա-գիտան, վասն զի ժողովրդային յուզում կայ հոն: Աւստրիոյ կառավարութիւնը Վիէնայէն արտաքին է 40 օտարական ընկերավոր, եւ խափանած է ընկերա-վարաց երկու թերթերը:

ԾԱՆՈՒՅՈՒՄ

Աւետարանական քերց եւտմանոյ աղօթ-քի ժողովը պիտի գումարի փետ. 1/13ին, Ամերիկեան խանի ժողովարանի մէջ, ժամը 8 1/2ին ըստ թուրքաց:

Կը խնդրուի որ քրդերը ջանան ներկայ գտնուիլ սոյն պաշտման:

ՄՏԱԿ ԳԻՆԵՐԸ			
Յունի 23 եւ փետ. 4, 1884			
Գոնալիտ	40.4	Բուէ, երբ. բաժնիք 44.25	
Մէհիայէ	107.39	Բուսիոյ բոլ	90.2
Թղթարաւ	1340.	Նարոյէն	87.25
Մէթալիք	100.	Գրիմից	51.25
Պէշլիք	102.30	Անգլ. լրագ	110.42
Ալթըլը	103.	Մանէթ Թղթարաւ	9.30

Ամերիկայի միաբնակարաց ընկերութեան կողմէ Խմբագիր Ջ. Ք. Կրին

ԿՈՍՏԱՆԴՆՈՒՊՈԼԻՍ
ՏՊԱՐԱԳՐԱԾԻՆ ԿՐԱՍԵՆ
Չագագընար, Յակոբեան խան